

Előfizetési díj félre postán és helyben borítékkal 6 forint, boríték nélkül házhoz küldve 5 forint e. pénzben.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap egy iv. Lapjaink mindennemű hirdeményeket felvesznek.

NEMZETI UJSÁG.

Előfizetheti minden cs. kir. postahivatalnál s helyben a szerkesztőségnél Zoldkert utca 488. szám alatt földszint, a hivatalban.

Tisztán írott czimeket kérünk. Levelek a szerkesztőségnek czimzandók. Egy egy hasáb-sorért apró betűkkel öt ezüst kr. számítatik.

Alapítá **KULTSÁR ISTVÁN** táblabíró, kladja **Őzvegye**

TARTALOM.

Magyarország és Erdély. Kinevezések. Elölépések. — Szózat a nemes jellemű magyar ifjúsághoz (vége.) — Törvényhatósági tudósítások. Szabolcsból (közgy. újabb felírás a honti ügybeni felírásra érkezett intézkvényre, országos pénztár, harminczadi vámok leszállítása). Zágrábról (közgy. gr. Hailer Ferencz hivatalától felmentése, gr. Széchenyi István kinevezetése). — Budapesti újdonságok.

Külföld. Lamartine legújabb nyilatkozata. Franciaország. Németalföld. Egyiptom.

Társulatok és Intézetek. (Gazdasági egyesület. folytat.)

Gabonaár. Pénzkelet. Lotteriahúszások. Dunavizárlás.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Ő es. ap. kir. felsége Dobokai Antalt erdélyi k. udv. cancellariát fogalmazó gyakornokot ugyanott tisztbéli udv. fogalmazóvá; továbbá nagyváradi Horváth János fogalmazó gyakornokot az erdélyi k. kormányzékhez tisztbéli fogalmazóvá mellőztetett legkegyelmesebben kinevezi. (B. P. H.)

A nmlgu m. kir. udv. kincstár Jagasits Alajost lippai kir. sóhivatali ellenőrt körmendi k. sótárnokká léptette elő.

A nmlgu m. kir. udv. kincstár a győri k. sóhivatalnál megüresült mázsamesteri állomásra Kovács Antal eddigi ungvári sómázsamestert alkalmazta.

Maglód, november 30kán.

Szózat a nemes jellemű magyar ifjúsághoz. (Vége.)

A korosabb nemzedék természetes hajlamánál fogva határozottabban ragaszkodik ahoz, mit megszokott, a fiatal öröremények közt kedveli s öleli az utat; amaz inkább áll összenőve a multtal, míg ezt sovár vágyai mindig a titkos jövő regénydús utával foglalkozni teszik hajlandóvá; amaz nyert, adott, tapasztalt, működött, és munkálatai eredményét kívánja élvezni, míg ez mindenekelőtt tehetségének a társas korlátok által kímélt határit tullepve, hatáskörét különféle irányban terjeszti, s jelesül nem elégvülve a társadalmi rend utain öröklött birtok határral s viszonyival, azokat bővíteni, tökélyesbitni, szerencsésjét fáradhatatlanul kísérteni s alapítani törekszik. Számszerint erősbülve még ezen utóbb említett felekezet azon forró kedélyű és sebes vérforgalmu polgárokkal, kiknek képzelt tehetsége folyton terem; kik folyvást új meg új tervek s robajlat járó vállalatok húságiban tetszenek maguknak; kik jellemüknel fogva a rögtönös, elszánt, határozott, bátor fellépést s kitűzött céljuk felé vezető munkájukban fáradhatatlanságot minden életjavaknál nagyobbra becsülik; kik kételkedés nélkül kockáztatni készek azt, mivel bírnak, csak szokatlan játékok üzhessenek; kik a nyugalmat csaknem utálják, és erősen hiszik, miszerint a physikai fejlődésnek és alakváltoztatásnak világ törvénye, az erkölcsi s politikai jogviszonyok stabilitását is elnyeli s eltörli; az illy jellemű polgárok összege által tehát az ifjúságnak száma még erősbülve: rögtönző, bátor, tüzes, ingerlékeny, mozgékony, nyugtalanul vágyó, igen bajosan kielégíthető csapatává válik, és a conservatív felekezetnek épen ezek ellen áll természetes hivatásában sikra szállni, és szoroson csak a társulat érdekében, csendesítő, óvó, mérséklő, és a dolgoknak s hazai viszonyoknak higgadt s eszélyes mérlegelésére felhívó szózatot emelni; tennie pedig ezt annyival inkább kell, miután, ha tagadhatlan is, miszerint a haladási vágy szellemi vonalon mindig a magasztultabb egyének tulajdona, de szintilly tagadhatatlan az is, hogy az anyagiak terén hozzá csatlakoznak az önzés és az érdeknek nemtelen gerjedelmei is, ennél fogva tehát politika mezején a legjobb hiszem mellett is, mindig bünnel szövetkezik az erkölcs.

Illy bünnel terhelvük szerintünk azok, kiknek tanai szerint a tekintélyek ideje lejárt, ellenben a hon drága kincse a fiatal nemzedéknek apotheosis énekeltek. E bün által a haza jövője egyenesen ama alapzatban támadtatik meg, mellyen az azt ernyöző institutiók nagyszerű ivei nyugszanak. Itt épen a hon s a jó polgárok egyetlen öröme s reménye, t. i. az ifjúságnak pártfelekezeti csinok általi megtámadtatását

értjük, midőn az undok hizelgők annak erkölcsiségét és képezettségének való s üdvös irányát, bizonyos szónoklatokkal, tömjénezésekkel, főleg pedig olly bánásmódokkal aláássák, mellyek az ifjúságot azon oktalan illúsióhoz ragadják, mint ha az, valamely saját erejénél fogva fenálló, constituált és maga a nemzet által elismert politikai corporatio lenne. Ez ocsmány, alávaló, szennyes bün és áltatás, mellynek, bátran kimondjuk, nem egy esetben sikerült már az ifjúságot olly politikai manifestatiók s beavatkozásokhoz szédíteni, miszerint a szerepek tökéletesen összekevertetvén, a helyeslések is, a tetszeni való vágyak is épen olly megfordított oldalról jöttek s váratlak, mellytől egy részről okosan váratiok, másról pedig okosan kiosztatniok nem lehet. És mi ohajtjuk is, de reményljük is, miszerint az értelmesség s politikai józanság fel fog óbredni, és ifjaink ama fertőzött ajku, csempész lelkü hizelgőket, érdemlett megvetéssel taszítandják el maguktól. Alávaló ezek mestersege és szennyes. — Tiszta s nyílt cél elérésére nincs szükség a hizelgésre; különben is azok, kik az illy ármány által valakit hóditanis szédíteni kívánnak, mindig ellenséges szándokkal rohanják meg azt, céljaik utolérésére csupán lelketlen eszközül kívánván őt használni, erkölcselen diadalmuk alapját, húságára, gyengeségére s gyáva oktalanságára építvén.

A lelkes, a mivelt, a becsületes s józan honfi előtt mindenkor kedves ifjúságnak nem az a barátja, ki neki mondja, hogy értelmi központot képező és a közvéleményt kifejező hazai testület; mert hiszen az illyen nyíltan s szentelenül hazudik; hanem az, ki érette forrón dobogó magyar jobbát öelve nyújtja neki, üdvözli benne azokat, kiknek kezeibe egykor a sorsnak szabályos és változhatlan utain, a haza ügye, szerencsége, nagysága s mindene fog által szállittatni, de egyenesen buzdítva szőlítja fel őket, hogy tanuljanak, mivelődjének, és az imádott hon java s politikai kényes viszonyai felett komolyan s hült vérrrel tündöjjenek s egybevessenek előbb, hogy sem felekezeti szennyes játékok kivívására, mint állat s eszköz, eszmélet nélkül engednék bilincsbe verni tagjaikat.

Minél inkább érzi valaki tanulmányi hiányait, annál nagyobbá fog lelkes akarattal mellőz emelkedni. Többet tudhat ugyan valamely fiatal ember, mint például mi, vagy más nálánál korosabb: de kétségkél kevesebbet tud ma, mint iparkodása után tudni fog évek mulva. Nála is olly kevéső áll a perfectibilitás, mint nálunk vagy akárkinél másnál, és nála is mindig igen méltó kérdés: nem tesz vagy nem tett é hō lelkületében ma olly lépést, mellyet midőn tapasztalásában s élet-okosságában idővel nyerni fog, megbánnia kellend; és csak ennél fekszik az összevetett vállakkal intézendő politikai működések józansága s okszerűsége, mellyek köréből a jogosítottat kizugni, lepiszegni, kizárni, hon eleni bün nélkül nem szabad.

Nem szándokunk itt idézni azt, milly csaknem vallásos pietással becsülék az őskor szabad nemzetéinél a fiatalabb polgárok az idősbekeket; nem azt, mit Juvenal ír, hogy t. i. Rómában az ifjabb polgár magánál 4 évvel idősőbb előtt le nem mere ülni; nem például azt sem, hogy a görög népgyüleseknel az „Epistaták“ 50 évnél korosabb polgároknak adák a szószékbe léphetési elsőbbséget; nem a legújabb, sőt a forradalmi közjoginstitutiók szerint is az „öregeknek“ és a senatusoknak évszámhoz kötött képességüket, mellyet, reményljük, a mi magyar ifjaink az északamerikai, a francia, a belgiumi, spanyol s a portugalliai alkotványokból nem fognak kitörülni akarni, s nem fognak egy Washington, Franklin, Syeyes, Constant, Merode, Terceira vagy Dela-Rosa statuspolitikai nézetei s képezettségére ellen hadat üzeni; attól sem kell tartanunk, hogy jelen sorainkat talán valamely parányi mintában „Ciceronak pro domo sua“ tartott beszédével fognak parificatioba hozni, mert ha tulleptük is az ötvenet, mi a kor tekintélyét bizonyosan legutójára fogjuk magunk ré-

szére igényelni, és illyenért, szürkülő furtjeinkkel kezeinkben, soha senkinél nem esdeklendünk. Világunk kapui barátinknak hū keblünkkel együtt tárva; lenézésnek s mogorva irigységnek — hisszük a gondviselést — míg élünk, nem lesznek erőszakolhatók. — Egyet-értünk mi Kazinczyval, hogy a szegénységét méltósággal viselte Virág több vala mint Zrínyi, ha ez nem egyéb mint horvátországi bán, és Horaciz Sabinumában több, mint az azt ajándékozó Moeen; de ellenben erősen hisszük, hogy a nemzet, melly az éltesebb kor iránti pietásokat rendszerre emelt fajultsággal taszítja el magától, szegelt szárnyakkal rohan, a tapasztalatlanság utjain, erkölcsi és politikai sülyedése felé. A kor nem érdem, de nem is bün. Felteszi az az alkalmat a tapasztalás és a tudományok gyűjtögetésére; mi mind, az ifjúságnak csak jövődjénél állhat.

Megengedjük, hogy vannak oktalan s elragadtatott öregek, de egyenesen tagadjuk, hogy azért oktalanok, mert öregek. Az öreg ezen nemleges tulajdonit mindig ifjúságából szállítja vénségébe; a henyé, a tudatlan, az oktalan öreg, illyen volt már ifjúságában is. Bármi kimondhatlanul kevesebb is mit tudunk, mint az, mit nem tudunk; sőt ha mi bús csüggedést érzünk is sokszor a felett, milly sok tárgyra nézve vagyunk felületesek sőt tudatlanok, mégis úgy reményljük, ezen nemlegességek száma korunk növekedésével inkább fogyni fog mint növekedni. — Mi az itélő tehetséget illeti: mi is üriténk az ebelt fogyatkozásnak csordultig tölt poharát, még is naponkint ismét töltve látjuk azt. Ez iránti elvonatunk — mint már ezt valahol talán mondánk is — az, mit erre nézve a halhatatlan Young olly gyönyörűen énekelte: t. i. „hogy a magas kor menetének igen megfogható pályáján a gyöngélkedés utján erősödik bölcseségre, minél közelebb helyeztetik övei által örökhonához; ezt talán azért: mert mindkét világot látja, midőn bucsúfelbe a régítől, ép az ujnak küszöbére készül lépni.

A test rokkantságát érzi s híven bírálja a lélek, korosnál s fiatalnál egyiránt; kérdjük: a lelki felszégességét miért nem? azért: mert egyedül ezen utóso esetben vagyunk körlepetett részünkkel magunk is beteges; itt azon örök szenved, mellyel bírálunk kellene. — Senkisémet nevezi az ideglázt egészségnek; a sorvadást kemény természetnek; puposhátat deli természetnek, a lábköszvényt sebes futári előnynek; de nevezi az elragadtatást magasztulásnak; az utálatot ellen-szenvenek; az irigységet jóra való készségnek; a félelmet ovatosságnak, a bujaságot szerelemnek, a hizelgést szívességnek. — Im! ennél fekszik a tapasztalásnak és a bíráló tehetségnek az éltes kornál álló tulajdona, ennél a lehetőség, gyöngélkedés által erősbódnai a bölcseségre. Azokat, kik e sorainkban az élemedett kornak valamely elfogult elméből eredő panegyrisét szemlélik, kérjük, olvassák el azokat 10 év mulva, és akkori tehetségeiket a maihoz hasonlítva — bíráljanak. — De menjünk immár át jelen czikkünk tulajdonképeni kérdésére, és eddigi praemissáink után, adjunk a kérdezőknek most már egyenes feleletet.

E sorok írója magas erényű nejét, szép reményű magzatival együtt sirba kíséré; — családvesztett férj s atya ő, — és szorongatott kebellet s a házi boldogság élvei után epedő kedéllyel búsan esengve tekint maga körül, sovár lélekkel keresni s lelki rokonszeny utján másokban élvezni az atyai s fiui viszonyoktól fűszerezett boldogságnak malasztit, és hōn dobog fel szívére, valahányszor ifjat lát a 20 év körül, délczegül nyájását, önértetűt s okosat. — Áldottak legyenek utaid, örömteljesek s rózsahintettek ösvényeid! bár nevezhetnélek véremnek, bár szoríthatnák miat atya keblemhez; másé vagy, igen, de enyim is, mert a közhoné, az áldotté!

Ezek a mi érzeteink az ifjúság iránt; — ezekhez nem férhet az irántai rosz akarat — hanem a leg-tisztább, legőszintébb szeretet s becsülés egész a feláldozásig; ezek a legőszintébb sympathiaknak vissza-utasíthatlan zálogai: de más részről épen ezen sym-

pathiákból magasuló érzetek jogosítanak bennünket, vétek s átok gyanánt utálni s megvetni azon alávalókat, kik a nemes és magasra annyira fogékony ifjú nemzedék vérének hevitik, a politikai küzdelmek homokára való időelőtti hurczoltatása által töle kiképzésének végstadiumára szolgáló idejét ellopják, azt egyedül az alkotmányos nagy testületeket illető ova-tiókkal szédítik, és a politikai tanok egyoldalú s így tökéletlen pályájára kárhazottják, s ezen időelőtti vagy is szilárd abstractióból még nem eredhető iránynak fogékony lelkébe való oltása által, annak meggyőző-dését megmérgezik.

S im ezek azok, kiket mi „Pillvax hősök”-nek nevezünk. Ezek azok, kik részint a Pillvaxban, részint a Pillvaxon kívül, de mégis csak mindig a Pillvaxban vagy akárhol másutt összejönni szokott a mi szívünknek kedves ifjuságot, a haza jövő reményét, undok hízlegéssel rontják, és a kornak, tekintélynek, kegyeletnek, rendnek, felsőbbbségi s rendőri szabá-lyoknak megvetésére, gúnyolására, a vélemények szabad nyilvánításának meggátlására, és sokszor a vá-rosi csendnek háborítására ingerlik.

Áldottak legyenek az isteni gondviselés drága utai, mert habár birtokaink csak mérséklettel is, nincs senki a földön, ki nálunknál függetlenebb állapottal bírhatna. — Politikai állásunk saját iparunk s szor-galmunk általi képezettségünk elko-bozhatlan tulajdona; mi ennek szabad honban tiszteletet igénylünk, tiszte-letet az ifjuságtól, ki magának szinte állást szeretni van hivatva, tiszteletet mindenkitől, ki becsületes és igazságos, és kinél a munka, szorgalom, az elmefe-szítés és a tanulmányok terhes fárado-lmái cselekvő számokkint tűnnek fel az életben. Mindig egy politi-kai hit mellett, a meggyőződés rendíthetetlen szikláin nyugvó politikai hit mellett vívtunk; ezen hitnek mi szabad nyilvánítást és tiszteletet követelünk, és ha siker nélkül, akkor nincs élet s alkotvány a honban!..

TÖRVÉNYHATÓSÁGI TUDÓSÍTÁSOK.

Szabolcsból. N. Kálló, nov. 24. Minde-nek előtt felidézzük az olvasó emlékezetébe me-gyénknek a honti ügybeni végzését, melyet már e lapok 148dik számában közöltünk. A végzés így hangzik: tudomására esvén a megyének, miszerint Hontmegyében legujabban (aug. 11.) a főispáni he-lyettes által némi törvénysértések követettek el; mi-után pedig a municipalitási autonomia feletti örködést szent kötelességének ismeri, jobbagyi hódolattal ir fel a kir. kegyelmes trónhoz, miszerint, ha csaku-gyan követettek el általa törvény elleni tények, ke-gyeskedjék azokat megvizsgáltatni, s ha a körülmények reá nézve terhelőknek fejedlenek ki, arra az esetre méltóztassék orvoslást kegyesen elrendel-ni. Így tehát, a megye végzése s a kir. felséghez intézett felirata feltételes volt, melyet ha egyéni belátásunk szerint is helytelennek láttunk, Szabolcs szellemét ismerve, s más megyék végzéseivel egy-bevetve, mérsékletnek nyilvánítottunk. Az érintett szellembeni felirat felment; most pedig a nm. can-cellariától rendelet érkezik, melyben nyilvánítatik, miszerint méltó nehezettel tapasztaltatott, hogy egy egyoldalú, törvénytelen gyülekezettől érkezett értesítés nyomán, annak törvénytelen cselekvényeit — miként ez hitelesen feljelentetett — a felséges trón előtt, közbevetett kérelme által támogatni nem kételkedett; ennek tehát szigorú rosallása mellett, a mennyiben a főispáni helyettes eljárása által a me-gyék autonómiaja veszélyeztetettnek állított, — figyelmeztetik a megye, miszerint semmi sem ve-szélyeztetni annyira a megyék autonómiaját, mint a kisebbség rakoncátlansága, erőszakoskodása s an-nak pártfogolás alá vétele; különben pedig a megyé-nek, egy magán pecsét alatt kelt — s már e miatt gyanus — értesítésre, mindenesetre egyoldalura épített felszólalása — rosallatik. — Felolvastatván ezen octob. 9dikén kelt intézvény, terjedelmes vi-tát vont maga után, melynek velejét, a mennyire sikerült kivennünk — ezennel közöljük.

K. Ö. főbíró. Illy rosallást a megye nem ér-demlett meg; a megye határozottan nem nyilatkozott a honti ügyben, hanem csak a törvénytelen ség ese-tében kért vizsgálatot és orvoslást. — B. S. tb. és volt követ. A megye felírását nem a honti levélre épít-te; csupán vizsgálatot kért, a rosallást tehát el nem fogadja. — E. L. tb. és volt követ — ki a kormány lépéseit nem épen kedvező szemüvegen át szokta tekinteni — veszedelmesnek látja az elvet, mely sze-rint a felírás csak diplomaticus adatra fektetve tétel-hetnék; ha ehhez szerfelett ragaszkodunk, a grava-menek felterjesztésében rendkívül nagy nehézségek-

kel kellend küzdenünk. Ime, van már megye, hol minden iromány a főispáni helyettes kezén megy keresztül, hol a pecsét az ő kezébe van letéve stb. — Szónoknak azonban kár volt a megyét, hol ez történik, meg nem neveznie, mivel így czáfoltatásá-nak egyszerre elvágta utját, annál is inkább, mivel több megyét tudunk, melyekben alispánból ne-veztetvén főispáni helyettes, az utóbbi székfoglalása alkalmával utódjának azonnal kézbesíté a pecsétet: így történt Sopronban, így Baranyában, így más-utt. Joga van továbbá — folytatá a szónok — a me-gyének, sérelemrosvlását felírásilag felsőbb he-lyen sürgetni, — mind egy, bár miként jutott el légyen annak tudomására. A foddést el nem fogad-ja. — F — házy kincstári ügyvéd, a megye, a szönyegen levő ügybeni határozatát kívánja felolvasatni. B. F. főjegyző. Nem a megye határozatára, hanem felira-tára keletkezett a cancellariai leirat. Egy conser-vatív szellembeni szónok felszólalására, F. M. t. b. a főhatalomnak tisztóben áll, a feljelentett panaszt meg-vizsgáltatni. K. Ö. egy municipium véleményére el-lenvéleményét ugyan nyilváníthatja a kormány, de azt rosallni joga nincs, és ezt — a felírásban kifejteti ohajtja. F — ezen tétel ellenkezik az alkotmány eszméjével. Más a megye o. gyűlésen, más azonki-vül; ott törvényt szab, itt engedelmeskedik. Van jo-ga a cancellariának rosallást kimondani juridicu-mokban, van politicumokban is. Az előtte szólott ál-lítása, a tiszviselői tekintély aláásására vezet, — a mi a többi között szinte a francia forradalmat elő-idézett egyik ok volt. E. L. Ha ez áll, vége lesz az alkotmánynak, — ha nem lesz t. i. joga a nemzet-nek felszólalni a sérelem miatt. F. M. Veszedelmes-nek tartja F — elvét; azt helyén látja Oroszor-szágban és Maroccoban, hol alattvalónak uralko-dója ellenében felszólalni nem szabad; de a ma-gyarnak kötelessége törvénysértés esetében nyilat-kozni, — mit ha nem teszen, — büntetendő. B. S. pártolja K. Ö-t, de beszéde megszakítatik, a megye a trónhoz intézett ez ügybeni feliratának közkivátrai felolvasása által; — folytatja be-szédét: a francia forradalmi példát helytelennek tartja, mivel épen a törvények meg nem tar-tása miatti fel nem szólás volt ezen abnormis állapotnak egyik szülője. S. I — táblabíró és volt főügyész: a cancellariai szönyegen levő rendeletnek célja — valamint ez már másszor is történt — a me-gye figyelmét a kérdéses sérelem esettől elfordítani és más tétre vinni. . . Ugy hiszi, hogy a megye fel-írása nem olvastatott meg kellő figyelemmel. . . Rosalljuk mi is a figyelmelenséget. B. F. Talán hiba történt, s más megye helyett nekünk expedi-áltatott az intézvény. F — Nem lehet máskép venni, mint a mikép jött. B. F. folytatólag. A fed-dést és rosallást nem érdemeltük meg; ismétli-tévedésnek kell lenni. F — Nem egyezik meg illy feltevés a megye méltóságával. B. F. Emberek vagyunk — hibázhatunk. M. J — f. Tévedésnek kell lenni. E. L. Nincs joga a kormánynak felírásunkat rosallni; ajánljuk ujjlag figyelmébe tartalmát. B. S. És ha még nincs megvizsgálva a honti esemény, vizs-gáltassa meg mentől előbb. K. Ö. Nem kérhetünk új vizsgálatot, miután nem tudjuk, ha nem történt e már illyen? B. S. De azt se tudjuk: ha tétetett-e? P. A. ker. táblai hivatalnok. A cancellariai rendeletben írva vagyon: „hitelesen feljelentetett” — volt tehát vizsgálat. F. M. Ez a főispáni helyettes jelentése le-het. K. Ö. hogy vizsgálatot rendeljen a kormány, azt kívánni jogunk van; de annak módját nem praescribálhatjuk. F. M. ugy tartja, hogy vizsgálat nem történt, mert más vizsgálat, más hiteles feljelentés után valaminek tudomására jutni. P. János bíró és lelkész. Magára a tárgyra nézve nem nyilatkozik, hanem csupán E. L. azon nyilatkozatára, minél fog-va jelen tárgyat az országgyűlési sérelem közé kí-vánja igtatlatni — kérdi: mikép fogjuk a sérelemet formulázni? — hiszen ha sérelemet jegyzünk fel pro-collumunkban, azt csak ki kell mondani: hogy „mi tehát az a sérelem?” De — mi, engedjék meg a RR! még csak definiálni sem tudjuk; mert, vagy az a sérelem tárgya: hogy meg nem vizsgáltatta a kor-mány még eddigelő a honti botrányos eseményt! Igen! de ezt — itt e teremben ki meri állítani? ki-nek van erről biztos tudománya?! — Vagy más részről a lesz a sérelem, hogy megvizsgálta: de re-ánk rossz eredménnyel; — no de itt ismét ott va-gyunk, a hol az előbbeni tételnél: hogy ezt sem tudjuk, megtette e a kormány? És így tehát mi lesz az a sérelem, melyet az országgyűlésre felje-

gyezni akarunk? valljuk meg — hogy magunk sem tudjuk! De akár mellyik esetben is — itt sérelmet ha vagy egyik vagy másik, azaz a megvizsgáltatás avagy meg nem vizsgáltatás esete adná magát elő — mégis miután e megye illy biztossági eljárások-nak soha sem volt s nem lesz revisorium foruma — teljes lehetetlen a kormány eljárása ellen sérelmet formulázni! — S ez előadásra az e téreni vitatás lo is tétetett. — B. S. szükség felírásilag a tárgyat u-jjlag sürgetni; nem nyugodhatni meg a kitétel: — „hitelesen feljelentetett.” — F — Ha szolga-bíró jelentést teszen a megyének valamely dolog-ban, nem kétségeskedik ez annak valódiságán s nem támaszt kérdést az iránt: tett-e csakugyan és miképen vizsgálatot? — mikint kétségeskedhetni to-hát egy főkormányzók ellenében illyes esetben? — F. M. Itt nem látunk inquisitiót; de a szolgabíró illyet mellékelni szokott hivatalos jelentéséhez. B. S. a szolgabíró így ír: hitelesen jelentem a megtett vizs-gálat nyomán. K. Ö. kérjük a vizsgálati irományok vo-lunk közlését. S. I. hiteles feljelentés helyett, szinte megtörtént vizsgálatról kíván értesítetni. P. A. lehet eset, hogy vizsgálat nem szükséges; — példát hoz fel reá. — Végzés: nincs joga a cancellariának a megye ellenében rosallását, hanem csupán ellenvé-leményét nyilvánítani, és ez — a felséghez intézendő új felírásban kifejtetik; a rosallást tehát a megye el nem fogadja, annál is inkább, mivel conditionate tette a vizsgálat és orvoslat iránti felírását a honti ügy-ben augusztusi gyűléséből, ha t. i. törvénytelen ség kö-vetett el, — a melly kérelmét megújítván, egy-szersmind a megtörtént vagy még történendő vizs-gálatról is kéri magát tudósíttatni. — *)

Az országos pénztár 1844diki számadásainak kivonatát küldvén meg nádor ő cs. kir. felsége a me-gye számára, — ez alkalmatosságot szolgáltatott reá, mikép a jövő országgyűlési tárgyak közé fel-jegyeztessék: hogy ezentul ezen pénztárnak száma-dásai megvizsgáltatás végett az országgyűlésnek ter-jesztessenek fel. — Helytartósági tanácsos és köz-lekedési eszközök biztosa gróf Sz. I. jelentése nyo-mán, a Tisza tuzséri átmetszőse megyénkben sür-getően szükségesnek ismertetvén: a nm. helytartó-tanács ennek eszközésére a s felment árából 5000 pforint előlegezését rendelte el — mi malispán ál-tal az érdekeltnek tudomására fog juttatni. — A har-minczadi várnok leszállítása tudatván felsőbb helyről a megyével, ez ellen óvás tétetik; mert törvé-nyeink szellemében a RR. a harminczadok körüli ren-delkezést országgyűlés feladatának ismerik. És en-nek sürgetése az or. gyűlési tárgyak közé soroztatik. — Innét az annyiszor vitatott tuzkármentesítési egy-letünk ügye került fel. A helytartó tanács február 19dikéről kelt rendeletének pontos elégtételére szó-lítván fel a megyét, meghagyja ismét, mikép — az adozók a társulatai erőszakolt beállástól fel-mentetvén — az ekép módosított alapszabályok fel-terjesztessenek. — A megye azonban, hosszas vi-tatkozás után is vonakodik az alapszabályoknak jelen-legi módosításától, mivel még lehetővön az adozók közül ollyanok, kik ezen üdvös intézet hasznait szükkeblően fel nem fogván, saját kárakra belőle, a kényszerítő sza-bály megszüntetvén, kilépnének. Az alapszabályokat azonban felterjesztik ujjlag, hozzá csatolván az adó-zók képviselői gyűlése jegyzőkönyvének még azon pontját is, melyben ezek képviselői, az egy-letbei önkényes beállásukat az egész megye adozói nevében kinyilatkoztatják. Ugy szinte mellékelik, az ajaki tüz által legujabban károsultaknak, az egylet pénztárából tökéletes kármentesítésük felett kelt ha-láratukat is.

Ennyit évnegyedes gyűlésünk mai első napjá-ról. — Kovacsóczy István.

Zágrábból. Megyénk jelen közgyűlése első alispáni elnöklet alatt folyó hó 20kán kezdett meg. Az első két ülés eredményéről előlegesen ezeket jegyezzük fel: egy legfelsőbb kir. leirat olvastatott

*) Ha e dolog annyira komoly, s egy törvényhatóság éretlen gyermekieskedő köteleződéseit égbekiáltólag jellemző nem volna, valóban alig tartoztatnánk magunkat vissza a satyrától. — Illy lábbal felfordult eszmét a magyar alkotmányos életben még nem ismerünk, s még nem talál-tunk törvényhatóságot ez egyen kívül, mely a helyett, hogy maga ismerné el a kormány iránti engedelmség és tisztelet kötelességét, épen megfordítva maga irányában a kormánytól követeli azt. — Ismerünk alkotmányos orszá-gokat, hol a kormány a nemzetnek felelős; de hogy olly törvényhatóság létezzék, melynek a kormány felelős le-gyen, Szabolcsmegyén kívül nem ismerünk! És ha ez nem új felfedezés, akkor nem tudjuk, hogy mi az?!... Szerk.

fol, melyben a megyének tudtul adatik, hogy ő felsége gróf Haller Ferencz ő excellenciáját ismételt kérelmére a bán- s főispáni hivatalától felmenteni, s a bán ügyek ideiglenes vezérletével a zágrábi püspök ő excellenciáját mint helyettest megbizni kegyeskedett. — Ennek következtében a rendek egy alázatos felirást határoztak ő felségéhez irányzani, azon értelemben, hogy miután a jelen bán helyettes ő excellenciája Zágráb megye rendei egy részének bizodalmit nem bírja, ő felsége kegyeskednék mennélőbb egy új bánt kinevezni, s addig is a mostani helyettesi méltóságot másra ruházni; mindazonáltal mindaddig, míg ezen alázatos felirásra legfelsőbb válasz érkezendik, a jelen helyettesnek a rendek rószéről a köteles engedelmesség meg fog adani.

Egy magas helytartótanácsi intézvény által a rendeknek tudtul adatott, hogy ő felsége az ország kereskedelmi s iparági szükségének fedezésére megkívántató közlekedési ügyek elintézésére, a nagyméltóságú magyar kir. helytartótanácsnál egy különös osztályzatot alakított, melynek ügyködései a jövő országgyűlésig tartandnak, s ennek elnökévé az egyszerűs mind helytartótanácsossággal s excellentiás czim mel felruházott Széchenyi István grófot kinevezni, nem különben e tekintetben kir. biztosi hatalommal is felruházni kegyeskedett. Szinte ezen intézvényben ajánlatik a rendeknek, az említett osztályzatot minden a megyére vonatkozó kereskedelmi s iparági érdeken elősegíteni. A helytartótanács ezen intézvénye a rendek által örömmel fogadtatott, s azonnal Zágráb, Károlyváros és Sissek városok kereskedői közül küldöttség neveztetett ki, mely az itteni kereskedés és ipar előmozdítására megkívántatók szerkesztésével foglalatoskodandik, tervet készitend, s azt a fennevezett osztályzat elébe használat végett terjesztendi. A későbbi tárgyalatról olvasóinkat legközelebb tudositani el nem mulasztom. (Agr. Zeit.)

Budapesti újdonságok. A „Gyűlöde“ mult vasárnapi zeneestélye ismét egy volt a legelvádbb mulatságok közül; a kis virtuoz Theindl *) csodálandó játéka kívül, ki ez este Thalberg legnehezebb zenekölteményét bámulatos ügyességgel játszá, s lelkesülésig emelé az örömelevezetet, az estély kedélyderítőségét nem kevésbé előmozdítá a jeles fuvalajászó Klee László, az ifju Kanya, és jeles tanítója Pethő urak zongora-játékaik; ugy nem különben az idős Theindl, Korbay és Várai urak meglepőleg élvezetes énekeik, s Nyakas ur szeszélyes és komoly szavalása. A fesztelen mulatság egész 11 óráig tartott. — A kis Theindl, ki egyszersmind a soproni hangász-egyletnek tiszteletbeli tagja, mielőtt Pestet elhagyná, még egy nyilvános hangversenyt kíván adni, mire előre is figyelemzetljük az élvezet-sóvár fővárosiakat, a különben is mérsékelt belépti díjért nem csak hogy ritka türemény látásában és hallásában fognak gyönyörködni, hanem egyszersmind hazafiai és honleányi kötelességüket is teljesítik, midőn hazánk egyik legnagyobb fejlődő lángeszének magasabb kiképeztesére s ez által a szeretett haza díszének emelésére nyújtanak segédkezeket. — Ha az eset való nem volna, mesének kellene tartanunk, miszerint Linzből, mintegy 2000 mérő burgonyát hoztak eladás végett a pesti piacra, s itt ugyancsak borsos áron adogatják el... Im, mit nem kelle még megérnünk! Magyarország, ezen nyers terményeiben — mint némely urak mondani szeretik — fuladozó Magyarország fővárosát, Ausztria látja el a legközönségesebb s a legelső tápszerhez tartozó nyers terménnyel!... Valjon nem satyra akart e ez lenni a „Védogyel“re vitzelni szerető sógorainktól? — Mikint az „Ungar“hol olvassuk, Czakó „Végrendelet“ét ügyes német fordításban a bécsi udvari színháznál adni fogják. Ezt mi igen rendén lartjuk, mert ha, mint feljebb említettük, az ausztriaiak anyagi tápszerrel látják el fővárosunkat, illő hogy mi szellemi táppal lássuk el az ő fővárosukat... Ki hitte volna e megfordult világot még csak néhány év előtt is? — Czakó dramája, Fűredy jeles énekes sat. sat. mind annyi magyar tős gyökeres szellemi termények mohó kelendőségre találnak Bécs piacán, míg nálunk a linczi burgonyáért ölik verik

*) Theindl ur, a kis virtuoz atya saját kívánságára, ezenel kiigazítjuk azon hibánkat, minél fogva őt karnagynak nevezétek; ő ugyanis nem karnagy, hanem a veszprémi egyházi énekkarnak egyik tagja, és pedig bass énekes, s mint állítá, soha eszébe sem öllött a karnagság.

magukat az emberek; valóban első pillanatra ez mind igen szép, mind igen dicsőnek látszik, csak hogy valami baljóslatu ne fekdjék a dologban; s majd ha elkövetkezik a munkásságunk eredményét próbáló tél hidege, ugy ne járjunk mint a prűcskők, melyek egész nyáron addig énekelgettek, míg nem télére a néma, de szorgalmas hangyákhoz mentek koldolni eledelért!... — Legközelebb megjelent „Ipar-czimtár“ törvényhatóságok, tisztviselők, ügyvédek, gyárosok, kereskedők, s minden műiparosok használatára alkalmas kalendariummal 1846. közönséges évre. Szerkeszték s kiadták Szalkay Gergely, és Németh János. Ara egy aczélra metszett arczképpel 1 ft. 20 kr. pp. E valóban jelesen szerkesztett naptárt a miveltebb osztály figyelmébe ajánljuk; kiállításra oly csinos, hogy bármilly dáma asztalát is ékítheti. — Szintén megjelent Petöfy verseinek második füzeté is, melyet mi azonban teljességgel nem ajánlunk, miután azok magukat nem csak hogy ajánlják, de bámulatos népszerűségükkel fogva erővel is megvételik a költészet kedvelőkkel és nem kedvelőkkel. —

KÜLFÖLD.

Lamartine legújabb nyilatkozata.

Lamartine, ezen hatalmas férfia az elszigetelt politikai nézeteknek, a világnak egy nyilatkozatot nyújt pótlékul azon igazolásához, melyet alig két hónap előtt tett nyilvánossá, s melyet lapunkban is volt alkalmunk t. olvasóinkkal megismertetni. Ő minden tárgyat, legyen az bármilly elvűlt és elhasznált, sajtólag tudja újabb kellemben elővarázsolni; s így tön „A pártok bírálatá“ban is — így nevezeték azon értekezés, mely jelenleg az összes párisi sajtót foglalkodtatja — hol egy elavult tárgyat a költészet minden bájaival feleleveníté. — A nyilatkozat — ezen czim alatt: „Egy elv és semmi párt“ keserű panaszhangon kezdődik a hiúsult remények felett, s következőleg hangzik: „A juliusi forradalom, igazán felfogva és jól vezérelve, képes leendett a népszerű elv uralmát megalapítani, a szabadság derült napját tiszta fényében előtűntetni, s a nemzetnek — kijózanulva harc és hódítási vágyától a császárkorszak drágán megvásárolt dicsősége által — bármilyen tartós nagyság feltételeit biztosítani: egy hatalmas eszmét, szilárd akaratot s bölcs mérsékletet. S mi lön a szépen felmosolygó napból, mi a reménydús népből? A juliusi forradalom még ki sem hűlt, már is kitűzött elve iránt öntudatlan vala s a keletkezett pártok martalékaul törpült. Ezen időtől gombakint termettek hirtelen a pártok, s oly sokfélekep megszözlottak, miszerint jelenleg inkább zárt köröknek (coterie) mint pártfördékeknek nevezhetők, ugyan nyira, hogy csak nagy nehezen puhatolhatni ki: kivel tart az ember, s ki ellen áll harcoltérén. Gyakran önmagunktól kérdezzük: valjon melyik párthoz tartozunk? S pirulva kell megvallanunk: hogy e felett önmagunkal tisztában nem vagyunk. Saját vétünk e ez, vagy pedig a pártoké? azt csak az idő fogja megmutatni. — Valóban, mi tiszteljük a pártokat, ha összes akaratukat tisztán kifejelett eszme lelkesíti, ha írásban s szóval küzdenek azért, mi nekik politikai igazságul nyilatkozik: hanem azokat nem tiszteljük, melyek nem tudják, mit mondanak, tesznek s akarnak; de még azokhoz sem számíthatunk, melyek nyiltan s hangosan bevallják, hogy törekvésük egyedül uralomra vágy, s céljuk kiküzdhetéseért összezavarják az eszméket, mint zöld asztlon a kártyákat, hogy onnét a szerencsés kiátkozzák. Franciaországban három hatalmas párt létezik, melyeket mi ismerünk, s melyek jogait mi állandóan diszteni engedjük. Itt legelőbb is egy tiszteletre méltó párttal találkozzunk, mely a földbirtok nagy részét sajátjának ismeri, historiai nevekben dicsőségsdús, családi összeköttetései s szerencse-javai által hatalmas, támaszkodva a vallásra, természetesen egybekötte az ő egyházzal, szeretettve a hadseregnél, mert a fegyverekkel rég óta bizalmas, és monarchiai, mint az ország, melyet oly gyakran vérrel áztatott. Ezen párt, lényegében királyszerű, így szól a néphez: „Ti két dolgot akartok: királyságot és szabadságot; mi, és csupán csak mi, megadhatjuk nektek mind a kettőt. A királyság két alapfeltételen nyugszik: jogn, s a hatalom amító varázsú. A jog nem engedi magát elnyomatni; a trónörökölés törvényszerűségét három nap kedélye össze nem tiporhatja; ti az ő monarchiai törzsköb semmi újágot be nem olhattok, a nélkül hogy a nép azt észre nem venné, a nélkül hogy az igazság dörögő szözata a kebel mélyéből fel ne szakadjon. A dynastiát nem lehet rögtönözni. A királyságnak csak

egy gyöke van a földben: tépjétek ki azt, s a törzök fog még néhány napig virágozni, de aztán elhervad, kiszárad. Mi vagyunk azok, kik az igazi monarchiát birtokoljuk, elvben, valóságban s számkivetésben. Vegyétek azt át tőlünk, s visszaadandja nektek Europa sympathiáival a békekötések szabad választatását, melyeket 1830-tól nélkülöztek. Szövetségek által szilárdítjátok nemzetiségi erőteket. Ezen felül képviselői országban maga a törvényszerűség elvitázhatlanul elégséges, a pártok megtámadásaival és a sajtó s szónokszékek zajongásaival minden ingatagság nélkül dacolni. A demokratia nyughatlan lépései alatt a talapnak erősnek kell lenni. Mi a talapot szilárdítja, az a trónjogok ősisége az a néppel született dynastia iránti tisztelet. Mit reményelhetek oly dynastia varázsától, mely sokkal ifjabb, mint fiaitok legifjabbja, kit lenni láttatok? Minő szem fogja magát megvakitatni engedni elly korona által, mely tegnap még csak süveg vala? Mindön esetre az a nép koronázása, hanem az emberek képzelő tehetségében a dolgok szentesítése az időben fekszik.“ — Ezt nevezem én párt-nak! Ez tudja, mit akar, s azt őszintén ki is mondja. — Egy másik párt (a reformerek és radikálóké — mert a főpártok sem oly keveretlenek, mint Lamartine állítja; mindenki tudja, hogy a legitimisták részint mereven absolutismusra hajlanak, részint pedig „felvilágosult despotismusra“, ki a körülményeket ismerni tanulta; és ugy van ez a reformereknél is, kik több vagy kevesebbet a radikalismus felé hanyatlának) oly férfiakból alakult, kik önmeggyőződésük logikai következményeinek rettenthetlenül alávetik magukat, és visszaemlékezve a forradalom nagy nevére, a népeknek foly vást lassu, gyakran késedelmező lépteit a gondolattal egyiránt megelőzik. Ezek így szólnak Franciaországhoz: „Egy ellenmondás által minek engeditek magatokat feltartóztatni? Ti kormányformátokat jobban és jobban akarjátok a demokrátiához közelíttetni: mi a demokrácia? Az örökösülés elvének megtagadása, és a népkormány elvének minden oldalról alkalmazása. A demokrácia oly felségiség, mely egytől elraboltatott, s valamennyinek visszaadatott. A demokráciában polgárokból nép létezik, vagy is inkább királyokból nép, valamennyi egyenlő, s önmagát kormányzó korlátolt hatalmu tisztviselők által. Az egyetlen és trónörökösülés által tartós bizottmányosa a státushatalomnak, a reá bizott javakkal vissza fog élni; ő érdekeket szerzend magának, különbözőket a nép érdekétől; mint koronázott kivétel a státusban, kivételes gondolatokat tápláland agyában, a mint a helyzet magával hozandja, melybe őt helyezettettek; ő előjogai használatával saját jogait bukását fogja megkísérteni. Miért e folytonos veszélyt ő alkotvány helyett behozni? Hogyan fog a trónörökös a választó testülethez nyilatkozni? Mire való a dynastiái hatalom, általatok feltalálva s felfegyverezve, mint hogy veszedelmes időtöltéstök legyen, vele folytonosan nyilt harcban állani? — Az örökölt felsőség vagy oros, vagy pedig gyöngé. Ha erős: vagy megfélekez, vagy megsemmisít titeket; ha gyöngé: kónyszeríteni s uralni fogjátok azt. Mit akar ez elavult kerékmű az állodalmi mechanismusban? Legyetek következetesek: nemzetnek intézvényeiben nem szabad logikai hibát megszenvedni. Nyilatkoznotok szükséges: a nép lemond felségiségéről; vagy pedig megengednetek: hogy a demokrácia nevént neveztessek. Közép ut e kettő között nincs.“ Ezen párt is hangosan és örthetőleg nyilatkozik. Feleljetek, ha van valami felelni valótok. — Végre létezik Franciaországban még egy harmadik hatalmas párt — a jelenlegi kormányé. Ezen párt a számdús, tiszteletre méltó, erélyes, hatékony, eszélyes, értelmes s tehetős közép osztályé; e párt, a nélkül hogy tudta volna, az 1830-dik évi forradalmat eszközlé; e párt elfogadta a következetlenséget (az örökös ülési királyságot) a nélkül, hogy akarta volna; e párt azon törekszik (utójár) hogy ezen következetlenségét igazolja, a nélkül, hogy ezt tehetné. „Mit törődünk mi“ — mond e párt — az egyikének hagyományos jogával, s radikális elméletével a másikénak? Vajha a pártok elméletei mind elenyésznenek, s a juliusi forradalom alapelvei diadalmaskodnának! A forradalom félelmet öntött belénk; nekünk elégséges okunk van tőle visszaborzadnunk; három napon át láttuk rémképét (Medusa-fejét); s valóban ez elég is volt! Mi bátorságot vettünk magunknak, s visszauttük külvárosaiiba, clubbjaiba, s siettünk, oly gyorsan, mint csak leheté, ujjlag monarchiát alapítani, minél azon anyagokat használtuk,

mellyek épen kezeinknél valának; mi tényt öleltünk fel elv helyett, s nem hibáztunk: mert királyunk lón a forradalom jó szerencsés; kinek türelme s bölcsesége a lázadás fulánkját eltompította; s mint látszik, az urót, mint Josuet, tehetséggel megáldá, a napnak szünetet parancsolhatni, hogy az által időt nyerjen, a pártoknak nem kiáltására, hanem csak kifárasztására. Mi nem vágytunk új kormányformákat feltalálni; nekünk monarchiánk van, s ez oltalmazza életünket, vagyunkat, kereskedésünket, gyermekeinket, s határszéleinket, ez biztosítja a rendet az utcákon, a közbiztonságot s Európa békéjét. Mi nem gondolunk logikátok legyőzésére, hanem a mi legelső logikánk — hogy élünk; a mi ideálunk a közjó, s ezután saját boldogulásunk. — Ezen párt is tudja, mit akar: sok jót kíván, szól tisztán s értelmesen, működik bátran, állhatatosan. Szolgálatában több tekintélyes férfiakat számlált: Perier Kázmér anarchia elleni csatanapjait kiküzdé; Soult hadsereget adott nekie; vannak főnökei, kik fejlődéseit vezérlék, elméleteit megrostálják; egy férfi, elrejtve az alkotmányos fictiók homályában, osztja vele kiszámított eszméit, változatlan politikáját. Még egyszer, ezt nevezem én pártnak! Mi tudjuk, mikép lehetséges ezen három hatalmas párt-hoz csatlakozhatni. — Delassuk, mit mond e nyilatkozat ellenében a „J. d. Debats“ nov. 21. száma, mellyet mint a conservatívek állását jellemzőt, szükségesnek hiszszük e helyt közölni. Az érintett cikkek imígy hangzik: „A politikai szenvedélyek majd nem általános esende közepette, messze távolról hangzó kiáltás vredei füleinket, jajveszékélési egy nyugtalan s kóros képzelőtehetségnek, melly nem tudja, hova ereszkedjék le magas röptében. Ha ezen távolbéli szózatnak nem volna hatalma, nemesb költői emlékeket ébreszteni; — ha nem volna hatalma, más időben, felejthetetlen hangokat hallatni; — ha nem volna, egy szóval, Lamartine szózata; — ki felelne napjainkban reá? Kihez szól az ékeesszólásu maconi követ? Mit akar? Mit keres? Egyszer ugyan hallottuk már ajkaiából: „Franciaország unatkozik“; de mi hiszük, hogy e tekintetben csatlakozott; ki, hihető saját komorságát az egészre ruházá át. Lamartine ur unatkozik; s mi természetes? Nem mondja már az irás: „Jaj neked egyedül álló! és Lamartine nincsen egyedül, mindig egyedül a pártok között? A sokaság reá nézve, egy más nagy szónok szavai szerint „nem egy nagy népes pusztá?“ Ha e híres férfi legalább egy párthoz tartoznék! reménylhetné, miszerint annyi kedvezőtlen szelek által ide s tova hanyatott csolnakjának biztos kikötőt még találhatand. Hanem Lamartine, fájdalom! már minden pártnak embere vala, s mindegyiket ellökő, mint valami keserű eszszét. S pártembernek nem is olyan könnyű ám lenni: mert hogy valaki az legyen s meg is maradjon, nem meggyőződést, de kedélyeket igen, nem érdemet, de hiúságot szükségű áldozatul hoznia, s magát a szabálynak s fegyelemnek alávetnie.“ (Vége köv.)

Franciaország. Páris, nov. 18. Cunin-Gridaine a földmivelés és kereskedés ministere, az idejé termés eredményéről körlevelet bocsátott ki az igazgatókhoz. Benne ez mondatik: „Az 1845dik évi gabonatermés kevésbbé vala kielégítő, mint 1844 és 1843ban, de sokkal jobb mint 1839ben. Bö esztendőkből 30—35 megyében szükségüket s fogyasztásukat meghaladó termés vagyon; 25—30 megyében épen elegendő; 20—25 megyében pedig bevétel szükséges. Ez évben következő arány mutatkozik: 26 megyében felesleg uralg; 28 megye termésével kijó; 32 megyében pedig hiány tűnik fel. Az utóbbiak nagyobb részt déli megyék, mellyekben a rendes gabonatermesztés a nélkül is gyenge. 1845ben a termés legdúsabb vala az északkeleti, északnyugoti, nyugoti s központi megyékben. A burgonyatermés 36 megyében közönséges; 39 megyében a rendes termésnél rosszabb, s 11 megyében a közönségest meghaladó. Mi a burgonya betegséget

illeti, a felőlei első tudósítások többnyire tulzoltak valának; későbbi vizsgálatok kevesbbé veszélyes eredményekre vezettek; e mellett megemlítendő, hogy szerencsére ép azon megyékben, hol a burgonya rozslu termelt, a gabonatermés jól ütött ki. Ha összesen véve az 1845ki termés a közönséges alatti, mindazonáltal a szükség fedezésére elvitáthatlanul elegendő. E felett tetemes tartalék maradt fen 1844ik évből. Franciaországban a népesség élalmére megkivántató esztendei gabonafogyasztást száz millió hectoliterre tehetni, 20 millióra pedig az abrak, vetnivaló mag s más használatra szükséges mennyiséget. Az 1843dik évi termés öt millió hectoliterrel haladá meg e mennyiséget; 1844ben egyedül gabona mintegy 82 millió hectoliter termelt; az 1843 és 1844ik évi felesleg több mint 21 millió hectoliterre ment, s ezen öszvege még a külfölddeli kereskedés által is szaporított, minthogy 1844dik évi sept. 1jétől egész 1845dik évi sept. 1jéig a liszt és gabonakivitel 377,000 mázsát tesz, a behozatal pedig 424,000 mázsára rugott. 1845dik évi nov. 1jén a magtárakban 292,430 mázsa gabona s liszt hevert; s nem sokkal csekélyebbek a szomszéd tartományokban is félretett gabonatermek. A N. Britanniában gabonatermés a rendesen alóli, de még is jobb, mint sem általában várták. A burgonyakór csak részletes kárt okozott. E körülmények között a fenálló törvények alkalmazása minden csapásoktól megóvásra tökéletesen elegendő. Mindazonáltal ha a gabona ára még inkább feljebb szállana, akkor az árszökkenéssel a bevétel alábbszállítása s a kiviteli vám feljebbállítása fog bekövetkezni, de úgy, hogy a sulygyen fentartassék, s minden szükségek fedeztethessenek“.

Németalföld. Haag, nov. 15. A második kamra tegnap tartott ülésében az 1845dik évi budget növesztésére vonatkozó tíz törvényjavaslat egyhangulag, a bélyegtörvény változása pedig 33 szóval 15 ellen elfogadtatott. Az utóbbikat a finansminister erősen védé.

Egyiptom. Kairo, oct. 26. Többé semmi kétség, hogy a Nil folyó ágának feltöltése s szabályozása nem sokára meg fog kezdeni. Ha e vállalat sikerülend, meg nem foghatni, hogy kik fogják ama földet művelni, minthogy a jelen öntözési rendszer mellett sem elégségesek a lakosok a művelhető föld bevetésére. Ez azoknak nézete, kik Egyiptomot s kormányzását ismerik; nem is említve ama hatalmas akadályokat, mellyek e vállalat sikerét tetemesen veszélyeztethetnék, mint például: az új folyóárok képzése a rendkívül szeszélyes folyó részéről, tengeri áradás sat. Többen nem akarják hinni, hogy a basa komoly szándoka volna. Mások ürügyül kívánják tekinteni, hogy ama hatalmasságok tolokadásaitól megmeneküljön, mellyek a verestengernek a középtengerrel összeköttetését Egyiptomra nézve hasznosabbnak vélik mint a „Nil“ csatorna alakítását. Bármint legyen is, az agg basa az isten kegyelméből birt örökséget, saját nézetei szerint használja, azaz juhait s bárányait saját módja szerint nyírja, vagy példa beszéd nélkül szólva, alattvalóit különös módon boldogítja. Ennek bizonyítására szolgáljon ama 100,000 erszényre (1 erszény 50 pengő forint) menő költség, mit leánya mennyasszonyi ajándokára kiadott.

TÁRSULATOK ÉS INTÉZETEK.

A magy. gazd. egyesület. (Folytatás) 4) A kertészeti szakosztály indítványának nyomán meggyezett a közgyűlés, hogy miután a mostani országos gyűmölcskert tere szük volta miatt a kitűzött célnak, t. i. eladásra elegendő esemé nevelhetésének meg nem felel, s ennél fogva egy nagyobb térnek megszerzése oly helyen szükséges, hol időről időre a szükséghez képest továbbá terjeszkedni lehessen, egy 10 ezer pengő forintnyi részvény-kölesön szerzettessék, mellynek magá a megveendő tér zálogul szolgáljon, s az egész kölesön ismét 5 év múlva megkezdendő törlesztés által kamattól fizettesék, egyegy részvényt 50 pengő forintra határozván; hogy továbbá addig is mind a jelen, mind a megszerzendő új kert költségeinek fedeztetésére az eddigi részvényes urak tisztelet-

tel felszólíttassanak, miszerint részvényeik toldalékul ne terheltessenek még 5 évig esztendőnkint 2 pforintot fizetni a kert pénzárába. S azon reményben, hogy az ügynek barátai e esékely áldozattal az általuk megalapított intézet fenmaradhatását s kifejlődhetését eszközölni fogják, illető tisztelt hazánkfiainak eheli szives érzelmei kitűntethetése a nyugtatóványokkal legközelebb kedveskedni fogunk. — 5) A gyűmölcsenyésztés előmozdítása körül tanúsított buzgó törekvések polgári megtiszteltetésüül Hölczel József selyei urolalmi tisztartó, Nendlich Tamás pécsi gyógyszerész, Ujváry József címz. kanonok és szekszárdi esperes, végre Vlasicz György egerági plébánus urak a gróf Zichy Miklós által alapított ezüst érdempénzre méltóknak ítéltettek. — 6) A mi é góptani szakosztály ajánlására Mitterdorfer János pesti kereskedő urnak elismerő bizonyítvány kiadati rendeltetett, hogy az általa gyártott s áruba bocsátott új szekérenős az eddigi divatban levőknél a célnak tökéletesebben megfelel, s mind gazdaságos voltára, mind olcsóságára nézve az illető közönségnek különös figyelmét és bizodalmat érdemli. — Meggyezett továbbá a közgyűlés, 7) hogy Hartig erdőszeri jeles munkájának Verner Sebestyén professor ur által történt, s a szakosztály által helyesnek talált fordítása, kiadás és nyomtatás, az egyesület felügyelése alatt történjék, meggyőződve lévén az egyesület, hogy a célszerű erdőszeri munka hazánkra nézve szintolly korszerű, mint szükséges. — 8) Nemes Pestmegye közönségének azon kérdése, mikép lehetne a szembetűnőleg hanyatló honi szarvasmarha-tenyésztést országszerte ismét emelni, s minő rendőri intézkedéseket kellene a vágószékre bocsátandó marhák kijelölése iránt országosan hozni, bemutatván az állattenyésztési szakosztály javaslatát, az egész terjedelmében elfogadtatott, s mind a nemes megye közönségének beadatni, mind a „Magyar Gazdában“ egész terjedelmében közlé tétetni határozatott. Hasonlóan 9) a gazdasági érdekekben állítandó nyugdíj-intézet tervezetével megbízott küldöttség előleges határozatában a közgyűlés megnyugodott s már ezen előleges munkát közmegegyezés végéig az egyesület lapjába felvétetni rendélé. — 10) A német mezőgazdák és erdőszer Porosz-Száleziában. Boroszlóban tartott f. évi 9dik közgyűlésére kiküldött egyesületi képviselők jelentése közgyűléssel fogadtatván, az mielőbb a „Magyar Gazdában“ felvétetni s önkényes aláírás után néhány ezer példányban külön is kinyomatni rendeltetett. — E jelentés nyomán elhatározatott továbbá: 11) hogy miután a német gazdák követhető 10dik közgyűlése jövő esztendőben a köztiszteletű főherceg János ő felsége elnöksége alatt Gréczen Stájerországban, s így legközelebbi szomszédágunkban fog tartatni, honi mezőgazdák szőlíttassanak fel, hogy e gyűlésen minél számosabbban megjelenjenek; miszerint egyrészt e könnyen elérhető tanulságos alkalmat el ne szalassák, más részről pedig tömeges megjelenés, buzgó részvét s nem megvetendő honi tapasztalásaink közlése által a külföldi műveltség annyi számos és jeles képviselői előtt jó véleményét s közmegebecsülést előidézni s megállapítani törekedjenek, utasítván egyrészt egyesületi titkoknak, hogy honi terményeinkből Gréczen oly kiállítást kieszközölni igyekezzenek, melly mezej iparunkat, vagy legalább szerény törekvéseinket a külföld elöl becsüllettel képviselni képes legyen. — 12) Szer közörömmel üdvözöltettek a koflyvi intézet mintájára alkotott zelemeri első árvantézet terve s alapszabályai (Biharmegyében), melly intézet célja elhagyott szegény árvákból hasznos és erkölcsös embereket, különösen mezőgazdákat nevelni, s mellyet Diószeghy bécsi nagy kereskedő hazánkfi és n. Karap Sándor k. v. törvényszéki ülnök Debreczenben alapítottak. Szivesen ismervén az egyesület e nemes vállalatban a hon és emberiség érdekében hozott áldozatnak fényes érdemét, kedves kötelességének ismeré e lelkes alapítókot e magasztos tere nemcsak magánlevél által üdvözölni, hanem öszinte tiszteletet irántok ezennel nyilvánosan is azon meleg ohajtással kijelenteni, vajha e szép példa országszerte minél számos követőkre találja. Kiket az ügy érdekel, az érintett intézet szerkezetével a „Magyar Gazdában“ egyuttal megjelenő tervből bővebben megismerkedhetnek. — 13) Egyesületi titkoknak előterjesztvén a Czegléden általa alapítani ohajtott s majeros s telkes gazdák képzésére szolgáló intézetnek tervrajzát, e korszerű és sürgős szükségű vállalatot az egyesület erkölcsi pártfogása alá fogadni méltóztatott. — 14) Egyesületi tagok válaszlása jövőn napi rendre, egy már rég ápollt közkívánatát vélte a közgyűlés teljesíteni, s magára az egyesületre valódi fényt deríteni, midőn a közfelkiáltás után főherczeg István ő felségét, országszerte szerelve tisztelt atyjának, Magyarország nádorának fényes nyomdokát a mezőgazdaság kedvelésében s kitinó pártolásában is híven követő fiát megkéretni határozá, miszerint magas személyét az egyesület tiszteletbeli tagjainak közé soroztatni engedje. (Vége köv.)

Igazítás. Mult pénteki 188dik számunkban a főcikk legutolsó 3dik sorában „Hutkisson“ helyett olv. „Huskisson.“

Lipthay Sándor vezetésével
szerkeszti
Illucz Oláh János.

Státuspapírosok árkelete.

Bécs november 27én.	ft p. p.	111 ¹¹ / ₁₆
5 petes státuskötelezvény	101 ¹¹ / ₈	
4 „ „ „	76—	
3 „ „ „	62 ¹¹ / ₂	
2 ¹ / ₂ „ „ „	802 ¹ / ₂	
1834diki státuskölesön (500 ft p. p.)	319 ¹¹ / ₁₆	
1839 „ „ „ (250 ft p. p.)		

Lotteria húzások.

Badán, nov. 29kén: 23. 86. 68. 16. 70.
Triesthen, „ 19kén: 22. 5. 62. 28. 33.

Dunavizsallás.

December 19kén: 5' 3' 0" az 0 felett.

Gabonaár váltó garasekban.

Tiszta-buza	Kétszeres	Rozs	Árpa	Zab	Kukoricza
Pest november 28. (pesti m.) 250—285	200—210	160—170	105—115	83—88	100—108
Pozsony „ 28. (poz. m.) 160—186	—	135—156	90—102	65—71	90—95
Mosony „ 27. „ 155—216	—	130—155	88—106	55—78	80—112
Apathin „ 20. „ 200—240	170—180	—	90—95	70—72	90—95
Baja „ 19. „ 125—143	108—123	107—108	58—59	—	53
Nagyszombat „ 25. „ 175—180	—	130—135	92—96	64—68	—
Miskolcz „ 19. „ 155—166	145—150	135—140	78—80	47—48	95—100
Ujbeese „ 21. „ 130—150	100—110	—	45—55	45—50	50—60
Kolozsvár „ 20. (Kisvéka) — 64	— 40	— 33	—	— 17	— 26
Bécs „ 22. (ausztr. m.) 175—240	—	— 161	— 116	76—104	—

Részvények árkelete.

November 27én.	108 ¹¹ / ₁₆
Pesti közép. vasut részv. (500 ft p. p.)	90—
Nagyszombati „ „ (100 ft p. p.)	205—
Soproni „ „ (200 ft p. p.)	140—
Pesti lánchíd részvény (100 ft p. p.)	59—
Eszterházy sorsjegy (40 ft p. p.)	1612 ¹¹ / ₁₆
Bécsi bankrészvény	674—
Dunagőzhajó . . . . . (500 f p. p.)	133 ¹¹ / ₁₆
Bécs-gloggnitzi vaspálya	172—
Budweis-Linz-gmundi „ (200 ft p. p.)	193 ¹¹ / ₁₆
Északi „ „	118 ¹¹ / ₁₆
Majlandi „ „	